

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izjava vsak dan opoldne — Mesečna novčina 11.— hr, za mesečnino 15.30 hr
EKSLUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in mesečnina znača
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Račun pri poštnem čekovnem zavodu:
Ljubljana Štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

La guerra in Egitto

Ripetuti attacchi nemici presso El Alamein — Nuovi successi aerei — Reiterati attacchi su Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 luglio il seguente bollettino di guerra n. 775:

Reiterati attacchi avversari nel settore costiero della posizione di El Alamein hanno dato luogo a duri combattimenti tuttora in corso.

La pressione nemica, appoggiata da mezzi blindati è stata contenuta e dodici carri armati del tipo pesante distrutti.

L'aviazione ha partecipato attivamente alla battaglia intervenendo con spazzane-

Vojna v Egiptu

Ponovni sovražni napadi pri El Alameinu — Uspešne akcije letalstva — Ponovni napad na Malto

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. julija naslednje 775. vojno poročilo:

Ponovni sovražni napadi in obalnem odseku položaja pri El Alameinu so dali podvod za dolge in trde borbe, ki so še v teku.

Sovražnik pritisik, ki so ga podpirala oklopna sredstva, smo vzdržali in 12 obroženih voz težkega tipa je bilo uničenih.

Letalstvo se je udeleževalo aktivno bitke in interveniralo z odmetavanjem bomb in strojniškim ognjem na sovražne čete. 14 britanskih letal je bilo od osnih lovcev sestreljenih.

Nadaljevale so se akcije z bombardiranjem otoka Malte. Italijansko-nemške formacije so zadele naprave v Hal Faru, Ta Venetii in Mikabi ter se prizadejali RAF izgubiti 6 aparativ.

Angleška letala so prošlo noč spustila nekoliko bomb v okolico Caltanissette, ne da bi povzročila kakšno škodo.

Operacijsko področje, 13. jul. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Letalstvo osi je predverajšnjim obnovilo svoje živahno delovanje nad vsem bojiščem. Po izredno nagnem napredovanju naših kopninih sil proti vzhodu je moralno naše letalstvo nujno zmanjšati svoj bojni ritem zaradi urejevanja novih zavezniških postojank v prenosu strojev, pomočne službe

menti in mitragliamenti na trupe nemške, quattordici velivoj britanici so stati abbattuti dal cacciatori dell'Asse.

Le azioni di bombardamento sull'isola di Malta sono continue, formazioni italo-germaniche hanno colpito le attrezzature di Hal Far, Ta Venetii e Micabba infliggendo alla RAF la perdita di sei apparecchi.

Alcune bombe sono state sganciate questa notte da aerei inglesi nei dintorni di Caltanissetta, non è segnalato alcun danno.

Še 18 sovražnih ladij potopljenih

Nov uspeh nemških podmornic v ameriških vodah — Zasledovanje poraženega sovražnika na vzhodni fronti — Razbremenilni proti-napadi so se izjavili

In Hitlerjevega glavnega stana, 12. jul.

Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

V južnem odseku vzhodne fronte zasledujejo briči oddelki in motorizirane pešadijske divizije brez prestanka poraženega sovražnika. Krajevni odpor je bil povod zlomljen. V Rostovu in drugih luka ob kavkasi obali so bili bombardirani in zateti vojno važni vojaški cilji. Razbremenilni napadi sovražnika severozapadno od Voroneža so bili tudi včeraj brezuspešni. Ob sodelovanju letalstva je bilo pri tem uničenih 63 sovražnih tankov.

Na prostoru severno v severozapadno od Orla je ponovil sovražnik svoje napade z močnejšimi pešadijskimi in tankovskimi oddelki. Ob uspešnem sodelovanju letalstva so bili ti napadi po ludih borbah zavrnjeni. Tudi na fronti pri Volhovu so se sovražni napadi zlomili ob krvavih izgubah.

Sovjetko letalstvo je izgubilo včeraj 74 letal. Sest latajih letal progresa.

V Egiptu trajajo hude borbe za polozaj pri El Alameinu. Bojna in strmolagiva letala so napadla angleške polozaje in motorizirane oddelki z bombami težkega in najtežjega kalibra ter prizadejala sovražnika veliko škodo. V zračnih borbah so nemški in italijanski lovci sestrelili 14 sovražnih letal.

Na Malti so bila zopet bombardirana angleška letalska oporišča.

Ob južnem obali Anglike so potopila bojna letala dva rušilca iz oddelka sovražnega vojnega brodovja. V pretekli noči so bojna letala bombardirala vojno važne cilje na vzhodni obali Anglike. V južnem delu kanala sv. Jurija je bila v napadu na nek konvoj hudo poškodovana z bombami tovorna ladja.

Po brezuspešnem motilnem napadu na Flensburg v verajšnjih večernih urah so v noči na nedeljo angleški bombniki napadli Gdansk. Z začigalnim in eksplozivnim bombami so povzročili zlasti v stanovalniških okrajih znatno škodo. V nekih bolnišnicah je bilo ubitih veliko število otrok. Stiri napadajoči bombniki so bili sestreljeni.

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so potopile nemške podmornice 18 sovražnih ladij s skupno 116.000 tonami.

Nadaljnja tovorna ladja s 7.000 tonami je bila poškodovana z torpedi.

Tri transportne ladnice je potopilo topništvo.

S tem so nemške podmornice na Atlantiku v Severnem ledenu morju in v Sredozemskem morju potopile v času od 1. julija do 13. julija skupno 34 ladij z 225.900 tonami in so s tem zopet hudo prizadele sovražno oskrbovalno plovbo na vseh frontah.

Sovjetske čete se v neredu umikajo

Vsi protinapadi so se po ludih borbah izjavili — Letalstvo neprestano bije bežeče sovražne kolone

Berlin, 13. julija s. Iz vojaškega vira se doznavajo, da so nemške in zavezniške čete predverajšnjim ob hudi poletni vročini nadaljevale preganjanje v neredu se umikajočega sovražnika v južnem odseku vzhodne fronte. Sovjetnik je skušal z močno utrjenimi poljskimi obrambnimi napravami ščiti svoj umik, toda z energičnimi nemškimi akcijami je bil striči slherni odpor. V teku teh akcij je bil celoten boljeviški polk popoloma likvidiran in zajeten je bilo 600 mož. Bog Sovjetov poteka ob uničenjih letalskih borbach, v katerih je bilo uničenih že več cest, vzdolž katerih so se v neredu kopicile poražene čete. Te ceste so posejane z uničenimi tanki in gorenčimi motornimi vozili ter nudijo tragici prizor. Brizi oddelki, ki zasledjujejo boljeviške, se naprej dobivajo mnogo vojnih potrebsčin in številne ujetnike. V področju zapadno od Voroneža je sovražnik ob podprtih tankov poškodil z nadaljnimi proti napadi, ki so se po ludih borbah izjavili. V teku nadaljnjih napadov nemških čet ob podprtih razdiralnih in bojnih letalih so bili uničeni številni tanki, topovski položaji in protiletalski topovi.

Po določi došlih vesteh je bilo v teh borbah hudo poškodovanih nadaljnjih 27 boljeviških tankov, razen omih 63, katerih uničenje je bilo že javljeno. Med 6. in 10. julijem je ena sama motorizirana divizija uničila 64 sovražnih tankov. Letalstvo je tudi bombardiralo sovražna podpora srednica

Zivahne akcije tudi na finskem odseku

Helsinki, 13. jul. s. Finsko obalno topništvo je učinkovito obstrejalo eskadro sovjetskih ladij, ki operira v kronskej zalivu. Ceprav so se sovjetiske ladje oddaljevale zaščiti umetne megle, se je lahko ugotovilo, da je več finskih granat zadelo in povzročilo požare na krovu. Iz sovjetiske trdnjave Ihamaiki so odgovarjali na finski streljanje, ne da bi povzročili škodo.

Topništvo z otoka Lavansaarija, ki je v lasti Sovjetov od pretekle zimske vojne, je silno obstrejalo otok Someri, dokim so sovjetski bombniki metali bombe na neko finško vojno ladjo, ki je bila v bližini. Protiletalski topovi s te ladje so se strelieli in sovjetski bombniki. Drugo sovjetско letalo je bilo sestreljeno ob severnem obrežju Ladoškega jezera po finški protiletalski obrambi, ki je poškodovala še

dve nadaljnji letali.

Zaradi letalskega letalstva nad Finskim zalivom so bili alarmi v finskih obalnih mestih.

V odseku Karelske fronte so Sovjeti z večjimi silami napadli na štirih krajinah ob podprtih topništva in bombnikov ter lovcev.

Sovjetom se je posrečilo prodreti na dveh točkah do finskega omrežja, od koder jih je finsko topništvo pognalo nazaj.

V južnem odseku je veliki sovjetski oddelki po močni topovski pripravi napadel neko finsko utrjeno postojanko.

Finska plovila je s protiakcijo zaustavila sovražnike,

ki je na mazuada hude izgube.

Na fronti Aunuške ožine je finsko topništvo uničilo 4 sovjetiske topniške postojanke.

Sovjetski napad je bil odbit.

Finsko topništvo in letalstvo sta uničila negli važen sovražni most v vzhodnem odseku,

pred nemškimi mostiči ob vzhodnem obrežju Dona in je nadaljevalo svojo akcijo proti oskrbovalnim potem in železnicam v notranjosti. Iz nižine so bile odvrgene bombe na motorna vozila, ki so se pomicala na fronto. Več bomb je bilo poškodovana z torpedi. Tri transportne ladnice je potopilo topništvo.

S tem so nemške podmornice na Atlantiku v Severnem ledenu morju in v Sredozemskem morju potopile v času od 1. julija do 13. julija skupno 34 ladij z 225.900 tonami in so s tem zopet hudo prizadele sovražno oskrbovalno plovbo na vseh frontah.

Prve napade

nove turške vlade

Ankara, 13. jul. s. List »Uluse« poudarja

v stolpu za zunanj politiko, da bo imenovanje Saradzoglu za ministra predsednika gotovo ugodno sprejetje v tujini, kajti Saradzoglu vladu pomeni stabilizacijo turške notranje in zunanje politike.

List »Tasvir Efsar« piše, da bo najtežje vprašanje, ki se ga bo moral

Saradzoglu lotiti, vprašanje oskrbe in prva usluga, ki jo bo moral storiti narodu, bo moralna biti uredivet raznih vprašanj,

ki pripravljata za naše narode najvišjo nagrado zmage. Sprejmite tovarisi Funk izraze mojih kakov vedno prijateljskih

in prisrčnih tovariskih čustev.

Prve napade

nove turške vlade

Ankara, 13. jul. s. List »Uluse« poudarja

v stolpu za zunanj politiko, da bo imenovanje Saradzoglu za ministra predsednika gotovo ugodno sprejetje v tujini, kajti Saradzoglu vladu pomeni stabilizacijo turške notranje in zunanje politike.

List »Tasvir Efsar« piše, da bo najtežje vprašanje, ki se ga bo moral

Saradzoglu lotiti, vprašanje oskrbe in prva usluga, ki jo bo moral storiti narodu, bo moralna biti uredivet raznih vprašanj,

ki pripravljata za naše narode najvišjo nagrado zmage. Sprejmite tovarisi Funk izraze mojih kakov vedno prijateljskih

in prisrčnih tovariskih čustev.

Prve napade

nove turške vlade

Ankara, 13. jul. s. List »Uluse« poudarja

v stolpu za zunanj politiko, da bo imenovanje Saradzoglu za ministra predsednika gotovo ugodno sprejetje v tujini, kajti Saradzoglu vladu pomeni stabilizacijo turške notranje in zunanje politike.

List »Tasvir Efsar« piše, da bo najtežje vprašanje, ki se ga bo moral

Saradzoglu lotiti, vprašanje oskrbe in prva usluga, ki jo bo moral storiti narodu, bo moralna biti uredivet raznih vprašanj,

ki pripravljata za naše narode najvišjo nagrado zmage. Sprejmite tovarisi Funk izraze mojih kakov vedno prijateljskih

in prisrčnih tovariskih čustev.

Prve napade

nove turške vlade

Ankara, 13. jul. s. List »Uluse« poudarja

v stolpu za zunanj politiko, da bo imenovanje Saradzoglu za ministra predsednika gotovo ugodno sprejetje v tujini, kajti Saradzoglu vladu pomeni stabilizacijo turške notranje in zunanje politike.

List »Tasvir Efsar« piše, da bo najtežje vprašanje, ki se ga bo moral

Saradzoglu lotiti, vprašanje oskrbe in prva usluga, ki jo bo moral storiti narodu, bo moralna biti uredivet raznih vprašanj,

ki pripravljata za naše narode najvišjo nagrado zmage. Sprejmite tovarisi Funk izraze mojih kakov vedno prijateljskih

in prisrčnih tovariskih čustev.

Prve napade

nove turške vlade

Ankara, 13. jul. s. List »Uluse« poudarja

v stolpu za zunanj politiko, da bo imenovanje Saradzoglu za ministra predsednika gotovo ugodno sprejetje v tujini, kajti Saradzoglu vladu pomeni stabilizacijo turške notranje in zunanje politike.

List »Tasvir Efs

Na oživljeni trnovski „rivier“

Ljubljancani so zopet dobili kopalische, kjer so za imeli včasih — na pruskem nabrežju in Trnovskem pristanu

Ljubljana, 13. julija
Ljubljanci se niso nikdar povsem spriznili z izgubo svojega naravnega kopaliska v Trnovem in Prulah. Niso mogli razumeti, da so se morali odpovedati sončenju na nabrežjih in kopanjem v Ljubljanci samo zaradi tega, ker je bila struga regulirana. Že zdavnaj prej, ko je Ljubljanska Slovenska kakšno svetovno kopalische, je stal na znameniti »Špica« drog z napisno tablo, da je tam kopanje prepovedano. Toda ta drog je bil tam tudi nepogrešljiv prilastek kopalisci; služil je kopalcem pri gimnastičnih vajah, sicer pa očitno ni vedel nihče, da je kopanje prepovedano. Še manj, zakaj bi naj bilo. Počneva prepoj, po regulaciji Ljubljance, je bila strožja. Nabrežja, prej tako idilična, z vsemi svojimi naravnimi čari, grmovjem, koprivami, blatom in kokički, so se spremvala v park, in dobiti to ime tudi uvedlo. Cuvaj je preganjal kopalce, ki pa si cer niso več silili v »park«, saj je izgubil privlačnost nekdanjega kopaliska na protest.

Nekateri kopalci so se pa vendar po strem nagibuh še vedno vratali na bregova Ljubljance, posebno ob začetku kopalne sezone, ko se še niso vživeli v druga kopaliska ali ko je naišlo nekoščenje. Najbolj je tja vleko seveda ljudi iz bližine, posebno iz Trnovega in Šentjakobskega okraja. Zlasti letos so mnogi pozabili, da je bilo včasih tam prepovedano sončenje in kopanje.

Delavci so očistili betonirano dno struge med prulskim mostom in zapornico ob razvoju Ljubljance in Gruberjevega prekopa; na dnu se je sčasom nábral nekaj navlake, ki je pretreda in preostra za podplate. Sicer je struga precej čista, odkar je regulirana. Potrebo je bilo postaviti več nekaj kablin, slaćilnic in za druge potrebe, da je bilo ustrezeno tudi zdravstvenim zahlevam, pa so mčenji dobili priznanje kopalische. Včeraj je bilo tako rekoč izročeno svojemu namenu, čeprav so se ga številni kopalci posluževali že prejšnje tedne.

Trovnski pristan je klub vsemu še vedno idiličen; po regulaciji Ljubljance ni izgubil vsega svojega čara. V nekem pogledu so pa kopalci lahko še bolj zadovoljni, ker so zdaj obrba gladka, dno betonirano, vzdolž struge se pa spuščajo v vsej dolžini tega

kopalische kamnite stopnice, kakor da so jih položili nalašč za kopalc. Bregov, so zravnani, še vedno travnati, tako da se kopaci lahko izognoge prahu in najdejo dovolj prostora za razložitev svojih kosti. Če ni dovolj prostora za vse na trnovski strani, se jima nudi še velika površina prulskega nabrežja. Zdi se pa, da je trnovski breg bolj priljubljen, menda zato, ker je nekoščenje širi in ker so kopaci družabni; kopalische je tem bolj privlačno, čim bolj je objudeno. Na trnovski strani najdejo kopalc tudi še nekaj prostora za preproste sportne igre, čeprav včasih žoga osakakuje od glav pasivnih uživalcev kopaliska življenja. Primer, z riviero je po upravljenu, že zaradi tega, ker se kopaci dele na številne skupine kvartopicev.

V vodi je bilo včeraj sorazmerno malo kopalcev. Pod zapornico je voda plitva, ker nagnog sproti odtekta, kolikor je priteče, toda prav v tem je tudi posebna ugodnost za tiste, ki najraje brozgajo v vodi in ki se ne poskušajo v plavjanju. Na zgornji strani zapornice se pa udejstvujejo tudi plavalci, a morajo biti res dobro izurjeni, ker je voda na razvoju precej muhasta in prejšnje čase je tam zahtevala že nekaj žrtev. Kljub sobotnemu naluju je bila včeraj voda še precej čista in topla. Hladen je pa bil zrak in ker se je solnce od časa do časa skrilko za oblake, kopalci niso silili v vodo.

V Trnovem pa imamo še eno kopalische; čeprav kolezijsko kopalische še ni urejeno, se vendar v njem že zbirajo kopalci. Posedajo in polegajo ob velikih praznih bazenih in v njiju ter love solnečne žarke. Nava sicer ni takšnega kakor ob Ljubljani in v druzbeni življenni ni takoj razvito. Nekateri so proglašili to kopalische za zdravilišče revmatikov, česar pa mladim kopalcem in kopalkam seveda ne smete povediti. V resnici pa je najbrž tam revmatizem usel iz kosti vsakomur, kdor bi ga imel, ko se zlekne po betonu bazena ali po gramočnatih tleh. Vedeti pa morate, da so kopalcem posregli tudi v mehko minko, vendar ne sišijo posebno na njo.

Tako se je torej tudi letos kopalische sezone v Ljubljani povsem razmahnila. Za kopalisko življenje so bili doslej najugodnejši pogoj, upanje pa je, da bo tudi poslej še mnogo lepih ter topnih dni.

Iz pokrajine Trieste

— Osem ur žetve na trgu Unità. Danes je prisostoval v Triestu posebno svečanemu dogodku proslave žetve žita na največjem, najlepšem triestinskem trgu Unità. Ta manifestacija žetve in polje je bila organizirana ob sodelovanju pokrajinskega Dopolavora, ženskega fašista in agrarnega inšpektorata. Žetvena proslava je trajala od osmih dopoldan ter bo zaključena ob 22. uri. Sama žetev je trajala osem ur. Ob osmih je bil prizetek žetve v blagoslavljenje žita. Ob 12. uri je bilo skupno kosiško kmetovalcev s Carsa ter Monfalcona. Ob štirih popoldan se žetvena proslava nadaljuje. Ob 20. uri bo skupna večerja sodelovalči kmetovalci v prostorih železničarskega Dopolavora. Ob 21. uru sledijo ljudski spevi ob spremnji godbi ter predvajanje poučne filma.

— Gojenji venezijanskega pomorskega zavoda v Triestu. V triestinsko luko je priplula dvojambornica »Egidio Teresa«, s katero so se pripejali gojenji venezijanskega pomorskega zavoda pod vodstvom zavodovega poveljnika kapitana vojn. broda Ugo Cosentini. Ob pristaništu v pristanišču je sporolj Zvezni podpovelnjnik GIL-a častnik ter zavodovim gojenjem prisrečen pozdrav triestinskega Zveznegaja tajnika dr. Pive ter triestinske organizirane mladine. Zavodovi gojenji so si ogledali okolico sv. Justa in pokopalische sv. Ane.

— Junaška smrt mladega triestinskega rojaka. Na polju slave je padel bersaljer Martin Reglia, rodom iz Triesta. Njegovi svojci stanujejo v ulici Ghirlandaio 17. Pokojnikov polkovni povelnjnik polkovnik Aminto Caretto je naslovil na Reglejive svojice pismo, v katerem poveljujejo pokojnikovo hrabro zadržanje na daljnem ruskem bojišču.

— Poročili so se v Triestu zasebnik Jozip Remškar in gospodinja Lidija Turko, pomorski skladničnik Klement Gorupi in gospodinja Terezija Rasoni.

— Ribške tekme preložene. Ribške tekme, ki jih organizira pokrajinski Do-

polavoro, so bile preložene od 12. na 19. julij. Tekme so bile preložene tudi v Monfalconu, Gradu in Muggiu. Za najboljše ribiče prihajajo z vseh strani lepa nagačna darila.

— Korzikanski plesi in spevi v Politeama Rossetti. V Triestu priste se tri skupina korzikanske umetnosti. Nastopila bo 25. t. m. s plesi ter spevi s Korzike v prostorih Politeama Rossetti.

— Dečkova negoda. Sesletni učenec Julijan Amadio iz ulice Rossetti 93 se je izjonal s tovarisi, ki je padel nanj velik kamen in mu zlomil levo nogo. Amadio se zdravi v bolnici Kraljice Helene.

— Iz pokrajine Gorizie

— Požarna nevarnost je bila v ulici Favetti 9 v Goriziji. Vnele so se saje v dimniku, pa so gorizijski gasilci s takojšnjo intervencijo preprečili razširjenje ognja, ki je k sreči povzročil večje škodo.

— Ker je ukradel 40 kg koruze, je bil 42letni Ivan Polensig iz Cormonsa obsojen pred pristojnim sodiščem v Goriziji na 9 mesecev ječ in 900 litров globe.

— Lep uspeh mestnih stražnikov. V letosnjem juniju je izvršil zbor mestnih stražnikov gorizijске mestne občine skupno 245 intervencij v prid javnemu redu.

— Negode. Illetna Alojzija Drascic iz Canala iz Isonzo si je pri padcu s črščenje zlomila levi podlaket; malta Ana Iaravec iz ulice Leoni 37 v Goriziji je padla s kolosa in si posložovala levo nogo; 27letna Flora Tominio si je pri delu ranila denico. Vse tri ponesrečenke se zdravijo v goriziski bolnišnici Brigata Pavia.

— Cepljenje zoper tifus

Ljubljana, 13. julija

Vedno korajniki mesarjev in tudi gostilniških uslužencev davi ni bilo k cepljenju zoper tifus v mestni fizičat, ki je pričakoval tak naval, da je pripravil, kar tri prostore za cepljenje uslužbenstva mesarskih in gostinskih obratov, ki imajo opraviti z živili. Izkušen veterani iz prve svetovne vojne so jih menda oplašili s

prav nič ne tiče. Kupil sem ga šele, ko je bilo že ustreljeno.

— Visoko spoštovani meščan je zopet vzdihnil.

— Tudi tega nisem mislil in na tem tudi ni nič graje vrednega. Ne, hotel sem vas vprašati. Ali se vam zdi prav, da držite to uboge živali tu ujetje?

— Seveda razumebam. Rad bi vedel: ali mislite, da so te živali tu srečne v svojih kletkah?

— No, za svojo krmno jim ni treba skrbeti, ker jo dobre redno vsak dan; raje bi sam ne jedel, kakor da bi pustil živali lačne. Samo sredah ne dobe ničesar. En postni dan v tednu pa mora biti, sicer bi mi zbolelo. Toda videti bi moral, kako jum tekne hranja potem v četrtek!

— Bojim se, dragi gospod, da me nočete razumeti, — je dejal zdaj spoštovan meščan nevejovljeno. — Poslušajte, me, prosim. Tu v kletkah, v ozkih kletkah držijo bitja, določena po naravi za življene v prosti, brezmejni naravi. Kar oglejte si tigra, to krasno žival. Neprestano stopica po kletki sem in tja in vedno hitreje se zaganja zdaj v eno, zdaj v drugo stran, kajti bliža se noč, ki je kot nalašč ustvarjena zanj. Po noči bi se lahko nemoteno plazil in napejal mišicaste ude k mogocnem skokom. In prav tako, oba levka, plemenita kralja pragozda. A tudi medvedje bi raje živel v gozdu, kjer bi srkali med divjih čebel, volkovi bi dirjali po stepah za svojim plemenom. Toda ah: zaprete so v kletkah, uboge živali! To je trpinčenje živali, dragi moj, in zato človek mehkega srca ne more oditi, ki je bilo danes zlomilo nogo. To se me bravati vašega početja. Zelo bi me ves-

prav nič ne tiče. Kupil sem ga šele, ko je bilo že ustreljeno.

— Visoko spoštovani meščan je vzdihnil. Bil je vzdih mož, ki ljudje ne razumejo njegovega menitevna prizadevanja. — Dragi gospod, mislim nekaj drugega. Sem namreč predsednik tukajnjega društva za zaščito živali!

— Spoštovani meščan je vzdihnil. Bil je vzdih mož, ki ljudje ne razumejo njegovega menitevna prizadevanja. — Dragi gospod, mislim nekaj drugega. Sem namreč predsednik tukajnjega društva za zaščito živali!

— Ah, tako, govoriti hočete o kljusetu,

svojim pripovedovanjem, kakšne pekleniske bolečine so tedaj morali prestati po injekciji zoper tifus. Ce bi bili pa mesarski in gostilniški uslužbeni bolj natančno prebrali notice v listih o cepljenju zoper tifus, bi bili tudi vedeli, da sedaj pri tem cepljenju ni več injekcij, temveč je treba štiprkrat vzeti po dve zaščitni tablet zoper tifus sploh nima, pač pa tablete zanesljivo varujejo proti nevarnemu tifusu. Mesarski in gostilniški uslužbeni naj torej brez skrb pri cepljenju na mestni fizičat vsaj v torki ali sredo že ob 7.30, ker trajta cepljenje vsak dan samo do 9. ure. Tako bodo mesarski in gostilniški uslužbeni lahko opravili cepljenje proti tifusu v za dva stanu določenem roku. Opominjam, da bo mestni fizičat po cepljenju napravljen po mesarskih in gostinskih obratih, ki imajo opraviti z živili, prav strogo revizijo, ter vse grešnike naznani na kaznovanje po strogih uredbah.

Nezrel krompir škoduje

Ljubljana, 13. julija

Skodljivost nezrelega krompirja naše gospodinje še mnogo premalo pozna, zato pa, pri nas pojemo prav mnogo nezrelega krompirja ter zaradi uživanja nezrelega krompirja nastale prebavne motnje navadno prav po nedolžnem pripravljamo zgodnjemu sadju. Če se pri krompirju koža sama lušči, je to znamenje, da krompir še ni dozorel ter zato tudi še ni užiten. Nezrel krompir pa dobi na svetlobi tudi zeleno lepo, ki nastane zaradi strupa solanina. Ta strup najbolj poznamo pri naši splošno znani rastlini razhudniku (Solanum dulce amaro), prav bližnjem sorodniku krompirja, paradižnika in tobaka.

Solanan in nezrelega krompirja povzroča predvsem razna vnetja prebavil, ki so lahko

tudi prav nevarna ter zelo podobna pravi griži. Zgodnjega krompirja imamo pa precej sort, zato pri zgodnjem krompirju nikdar ne smemo gledati na debelost ter po njej sumeti krompirjev dozorelosti, saj so vse zgodnjije sorte krompirje nežne in drobne, gomoljinate. Glavno znamenje zrelega krompirja je popolnoma razviti olup, ki se trdo drži gomolja ter ga s prstom ne more održati. Na njiv in na vrtu pa zreli krompirji ločimo od nezrelega po tem, da se gomolji nezrelega krompirja drže še drugi drugega, in tem ko so pri zrelem krompirju gomolji popolnoma rahlo ali pa skoraj nič povezani med seboj.

S prodajo in uživanjem nezrelega krompirja ne škodujemo samo zdravju temveč tudi splošni prehrani, ker imamo sedaj od nezrelega krompirja samo škodo, pozneje bi pa do dozorelega krompirja imeli mnogo dobrega in zdravega pridelka. Naravno je, da v topi Italijak kakor drugi sadeži in predelki tudi krompirjev prej dozori ko pri nas ter se zato lahko zanesemo, da je uživeni krompir in vse sedaj razdeljeni krompir popolnoma zrel ter ni zdravju prav nič škodljiv, temveč res zdrava, izdatna ter posileni hrana.

Med domačimi sortami krompirja je pri-

nas že zrel edino kifeljčar, v kratkem bo

dozorel tudi že holandski zgodnji krompir

»Bintje«, blizu je pa tudi že čas za dozore-

itev našega inenitevna zgodnjega rožnika,

a skoraj vse druge sorte krompirja, ki so

doma pridelane, so sedaj še nezrele in

zdravju skodljive. Če bomo sedaj kopal-

pedozoreli pozni krompir, bomo oboleli, te-

seni pa se bomo imeli kaj jesti. Tako opo-

zarjamamo lastnike in najemnike vrtov ter

njiv v skodljivje posledice nezrelega krom-

pirja, še prav posebno po opominjamato-

tove, ki klopijo krompirje vse vprek, da z

uživanjem nezrelega krompirja posebno pri

slabo hranjenih lahko povzročijo nevarne

bolezni.

Med domačimi sortami krompirja je pri-

nas že zrel edino kifeljčar, v kratkem bo

dozorel tudi že holandski zgodnji krompir

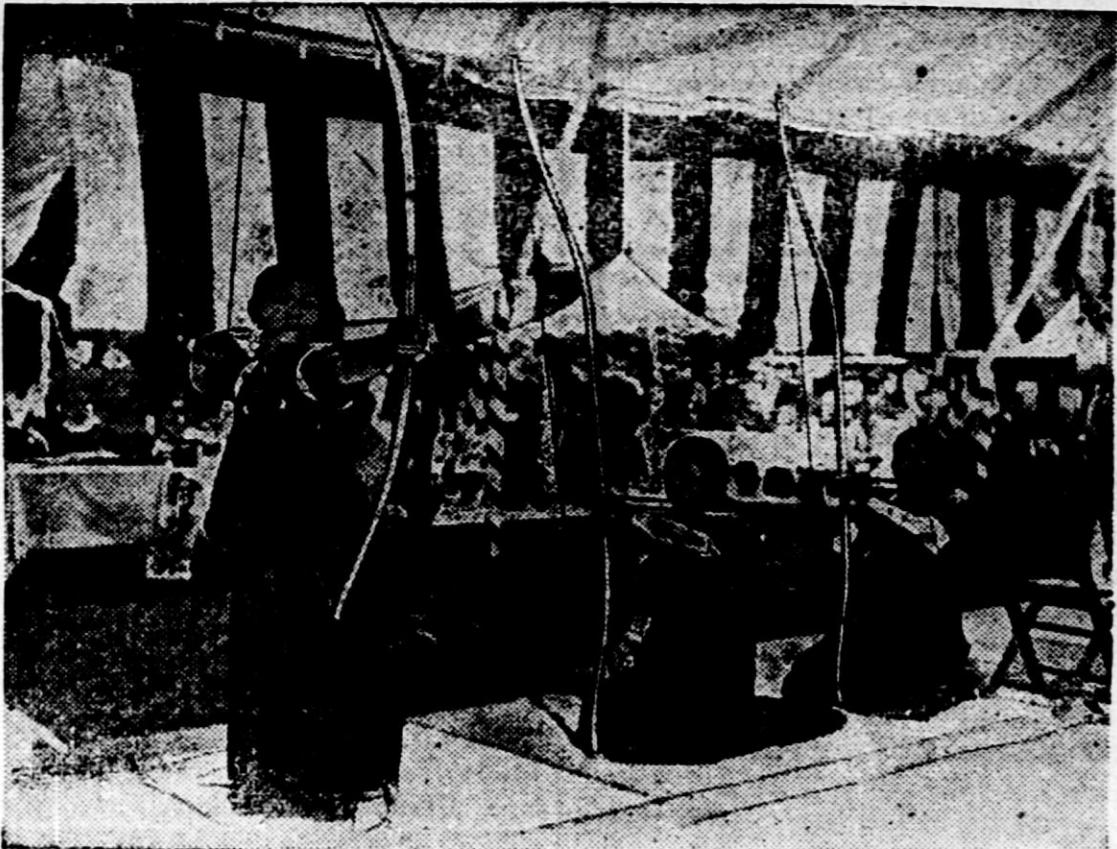
»Bintje«, blizu je pa tudi že čas za dozore-

itev našega inenitevna zgodnjega rožnika,

a skoraj vse druge sorte krompirja

Zakonsko življenje na Japanskem

Japonska žena ima mnogo več dolžnosti, nego njena evropska tevaridica — Posebne šole za neveste

Japonke — sport v šolah

Zakon gotovo ni le pri Japoncih, mar več pri vseh narodih in v vseh deželah tista umetnost, ki hateri spada nekaj več kakor samo ljubezen, dobra plača ali dohodki na strani moža in dobra volja neveste, da bo skuhala svojemu možičku vsak dan njegovu najljubšo jed. Vendar pa nikakor ni pretirano, če trdimo, da zahiteva zakon od Japoncev mnogo, mnogo več, kakor pa od evropskih ali ameriških nevest. Ze v cisto formalnih odnosajih do soproga mora gledati Japonka na vse močne zunanjosti, kakršne si Evropka jedva more predstavljati. Mož na primer lahko reče svoji ženi enostavno: Vzemi! ali Jej!, toda žena, ki hoče svojemu možu kaj ponuditi, mora biti vladnina in reči: Naj bo gospod tako prijazen in blagovljeni jest!

Vselej se mi zdi smešno, je izjavila nedavno mlada japonska žena v Berlinu, če mi gospodje pomagajo pri oblačenju plašča. Pri nas je to baš narobe. Jaz moram svojemu možu pomagati pri oblačenju suknje in mu podprtati klobuk. Bil bi dokaz slabke vzgoje, če bi to zamudila. To je samo en primer izmed neštivilnih.

Toda ne glede na take stvari imajo japonske žene primerno več dolžnosti kakor na primer pri nas v Evropi. Žena z dnem poroke ne postane samo zakonska polovica svojega moža, marveč tudi njegova služnica, njegova kuharica, njegova baletka, njegova koncertantka in celo njegov krov-

samo skodelico čaja ali kave s kruhki, marveč pošteno kosilo z rižem in celo vrstjo drugih jedil.

Sprito tolikih in tako različnih dolžnosti japonske žene obstajajo na Japanskem posebne šole za neveste, ki pripravljajo mla- dekleta za poklic zakonske žene. Vodstva teh šol nimajo lahke naloge. Računati morajo s tem, da bodo njihove gojenke dobile morda moža, ki živi strogo po starih običajih in tradicijah. Lahko pa se seveda tudi zgodi, da bo može, ki bo od svoje žene zahteval, da mu popoldne, tipka na pisalnem stroju poslovna pismata in gre z njim zvečer plesat v kako zabavišče, kakršne so spoznali Japonci v Evropi. Zato se japonska dekleta v teh šolah za neveste uči vsega, kar bi mogel zahtevati od japonske neveste bodisi docela moderniziran, pa tudi vsega, kar zahteva strogo starici tradiciji zvest japonski zakonski mož.

Pri Japoncih, ki žive strogo po starih običajih, ni navada, da bi se gojilo družabništvo ali da bi skupno posefali veselice in podobne zabavne prireditve. Zato pa mora znati tača japonska žena ustvariti

slavnostno razpoloženje brez družbe samo za svojega moža. V ta namen se zakonske kandidatke v šolah uče poleg praktičnih stvari tudi petja, klavirja, slikanja, starojaponskih instrumentov, in podobno. K tradicionalnim umetnostim, ki jih mora obvladati japonska nevesta, spada v prvi vrsti tako zvana ceremonija čaja, po naše bi rekli čajanka, ter umetnost aranžiranja cvetlic. Pravilno namestiti cvetlice v vase, to se pravi s primerjnim umetniškim občutkom je za japonsko ženo enako važno kakor skuhati najslovljivo rizovo jed. N oben japonški gost ne bo pozabil pri vstopu v sobo ogledati si vazo s cvetlicami in po- hvaliti z izbranimi besedami umetnost go- spodinje.

Japonska čajanka je pa prav za prav že cela znanost, ki hateri spada prav toliko prirojene sposobnosti kot točno poznavanje ceremonije. Čaj se vedno skuha v sobi in v navzočnosti gostov. V to svrhu mora japonska gospodinja sama prinesi v sobo čajni kotel in posodo z razbarjenim ogljem. Uporablja se ena sama skodelica, ki jo gospodinja, ko je prvi gost izplil čaj, pred očmi vseh navzočih umije, obrise, znowa nalije in ponudi naslednjemu go- stu. Skodelico pa mora ponuditi gostu v čisto določeni drži, pri čemer je predpisana drža vsakega posameznega prsta, ki oklepajo skodelico. Nauk o čajankah in nameščanju cvetlic obiskujejo vse gojenke za neveste, tudi one, ki sicer v svojem poznejšem gospodinstvu ni misijo baš takto strogo upoštevati starih tradicij. Toda to spada k dobremu tonu in vsaka kolik- kaj dobro vzgojena Japonka mora to umetnost obvladati.

Tudi plesnemu pouku se nobena bodoča japonska nevesta ne more izogniti. Poučujejo se stari in moderni plesi. Pouk vodijo običajno mlajše, v plesni umetnosti verzirane gledališke umetnice. Mlade Japonke se posvečajo plesnemu pouku s strastjo in nobena stvar jim ne gre tako hitro od rok, kakor tudi najbolj kompli- cirani plesi.

Japonske neveste so za naše pojme zelo mlade. Po japonskem zakonu se smejijo že 15letne Japonke poročiti. Samostojno izbirati, to se pravi, skleniti zakon brez prisotnosti staršev pa sme Japonka šele s 25. Japonce pa šele s 30 leti. Se danes je na Japanskem običaj, da starši izberijo zakonskega druga svojih otrok. Tudi ona dekleta, ki se sama preživlja s svojim de- lom, v tem pogledu nimajo nikake svo- bode.

Turčija pridelala mnogo lešnikov

Glavni odjemalec turških, italijanskih in španskih lešnikov je Nemčija

Letina lešnikov kaže v Turčiji letos dobro. Izmed treh držav srednjemorske kotline, kjer se pridelala največ lešnikov, je Turčija na prvem mestu. V letih 1929-1938 so natrgali v Turčiji povprečno 50.400 ton lešnikov letno, v Španiji 27.100, v Italiji pa 22.300 ton. V dobrih letih, kakor je bilo 1939, so natrgali v Turčiji celo 82.500 ton lešnikov. Največji pridelek v Španiji je znašal okrog 39.400, v Italiji pa blizu 40.000 ton.

Največ lešnikov natragajo v Turčiji na obali Crnega morja med mestoma Samsun in Rize ob vznosu severoatlantskega pogorja. Vrtovi lešnikov se razprostirajo od obale daleč tja v pogorje in lešnički rasto v višini 1000 m. Saditi so jih začeli pravno. Skrbno izbriši sort in "negovanjem" se posrečilo vzgojiti v teh krajih lešnike tak kakovosti kakršnih menda nikjer na svetu ni. Visoka kakovost lešnika je imela za posledico, da so postali važen činitelj v turški zunanjosti trgovini. Če znaša pridelek 50.000 ton, računajo z 22.000 tonami jedre. Izvažajo se večinoma samo jedrca. V zadnjih dveh letih so lešniki v Turčiji zaradi neugodnega vremena zelo slabno obrodili. Zato je močno nadzaval tudi izvoz in je znašal lani komaj 13.000 ton jedre, dočim jih izvozi Turčija sicer letno okrog 22.000 ton.

Največ lešnikov je izvozila Turčija zadnja leta v Nemčijo. Se leta 1938, jih je bilo v Nemčijo 14.200 ton. Razlikujemo tri vrste lešnikov. Slaba, ki raste v goratih krajinah, sredina in najboljša vrsta z morske obale, označena tudi kot morska letina. Pri najboljši vrsti je lupina najtanja in doseže samo polovico teže lešnika, dočim je pri najslabši vrsti lupina težja od jedrca. Tudi olja je v lešnikih najboljše vrste največ. V splošnem se giblje količina olja pri vseh treh vrstah med 60 in 68%.

Saditi lešnike je razmeroma lahko. Le- skovi grmi obrode navadno že v drugem in tretjem letu, potem ko smo jih posadili. Zemljo je treba samo enkrat v letu prekopati. V dobril legah sade navadno med leškovimi grmi se sadno dreve. Lešnike trgajo od avgusta do oktobra, kakor je pač le- gava. Natrge lešnike najprej dobro posuše, da se radi luščijo. Potem jih znova suše, večinoma na solnicu, ker so tako posuveni lešniki boljši kakor če jih sušimo na peči. Posuveni lešniki pridejo v miline, kjer jih strelčajo. Po sortiranju jih spravijo v vreče po 80 kg in potem so pripravljeni za izvoz odnosno za domačo porabo. Lešniki so dobrodošli zlasti med vojno, kjer je v njih kot rečeno precej olja. V Turčiji imajo kontrolno stanice, ki paži na to, da gredo in vno- zemstvo samo prvorstni lešniki.

Madžari v Ameriki

Vprašanje povratka v Ameriki živečih Madžarov se na Madžarskem zadnje čase izvahno obravnava. Socialne razmere in kri- vična razdelitev zemlje sta bila v prejšnjem v začetku našega stoletja glavni vzrok, da se je toliko madžarskih kmetov in poli- skih delavcev izselilo. Večina madžarske zemlje je bila v rokah veleposestnikov. Ta- ko je izgubil madžarski narod mnogo dragocenih delovnih moči. Znani madžarski zgodovinar Gyula Székely obravnavata v za- nimivem članku vprašanje madžarske manj- sine v Ameriki in ugotavljajo:

Opustiti moramo romantične sanje, da bi morali omogočiti velikemu številu svojih rojakov povratek iz Amerike. Zdaj, ko je postala izmenjava narodov, njihovo prese- levanje in podobni pojavovi običajen pojmen, se nam pokajajo odnos do ameriških Madžarov v mnogo realnejši luki kakor pre!

Večina madžarskih izseljencev, čeprav so med njimi skoraj sami poljski delavci, je

zaposlena v tujini po tovarnah. To je za- krivlo, da so postali zelo mnogi žrtve velikih pojedelskih kriz zadnjih let v Ameri- riki, ki so povsem uprapastile mnoge sved- skih in nemških farmarjev.

Ne, strinjam se z naziranjem, naj bi pri- privili do povratka namesto poljskih industrijskih delavcev. Sicer pa smatrajo tisti, ki zagovarjajo povratak izseljencev za temeljni pogovor, da morajo vladati v domovini ta- ke politične in socialne razmere, ki bi bile v očeh izseljencev vredne, da se vrnejo domov. To je poglavito vprašanje. Gmotne- ga položaja svojih ameriških rojakov žal ne moremo izboljšati, tem večja je pa naša dolžnost odpreti jim pot do naših kulturnih dobrin.

Od urarja do feldmaršala

4. t. m. je minilo 100 let, odkar je bil rojen znani general stare Avstrije feld- maršal Gustav Ratzhofer. Od urarskega vajenca se je povzpel ta mož do predsednika vrhovnega vojaškega sodišča na Dunaju, znan je bil pa tudi kot filozof in strokovnjak za državne vede. Gustav Ratzhofer je bil rojen 4. julija 1842, kot sin siromašnega dunajskoga urarja. Na Dunaju je hodil v ljudsko šolo, potem se je pa učil urarstva, da bi lahko prevzel po očetovi smuti njegovo skromno obroč. Leta 1858 mu je nenadoma oče umrl in ker je bila tedaj vojna, se je mladi Ratzhofer pri- val k dobrovoljcu.

Začetku je vzbujala njegova nadar- jenost splošno pozornost predstojnikov. Ves prosti čas je porabil za samoobrazbo in kmalu je začel pisati zanimive razprave o vojaških zadevah. V vojnem letu 1864. je postal častnik in udeležil se je vojne 1. 1866. Pozneje je prišel v vojaško šolo in generalni stab. Tedaj pa izšla njegova prva dela: »Taktični nauk vojne T870/71.« »Prati- ktične vaje pehotnega orozja, ter »Moltke in Gambetta.« Za vsejeno in pisano besedo je Ratzhofer vedno bolj posegal v življenje avstro-ogrške vojske. Udeležil se je okupacije Bosne, potem se je pa postal šef generalnega stabu 14. armadnega zbora. Pozneje je bil poveljnik polka in brigade. Kot feldmaršal-poročnik je pa postal pred- sednik dunajskoga vrhovnega vojaškega so- dišča. Leta 1901. je bil vojenok in potem se je posvetil izključno filozofiji. Vneto je pa proučeval tudi sociologijo: Na povratku iz Združenih držav, kjer je imel več pre- davanj, je umrl 8. oktobra 1904. na par- niku »Cesar Viljem II.« in pokopan je bil na Dunaju.

Pozdravljanje s poljubom

Narodi jugovzhodne Azije, Zadnje Indije, Južnomorskih otokov, Madagaskarja, Afrike, Ognjene zemlje ter otokov Severnega Ledenega morja bi se čudili, če bi videli naš način poljubljivanja. Ti narodi se poljubujejo z nosovi, tako da podrgnejo nos ob nos, obenem pa poduhajo glavo, nolnik in lica. Izrazi poljubiti, pozdraviti in poduhati pomenijo indokitajskim narodom isto. Mnogi narodi zadovoljno mrmarjo pri tem načinu pozdravljanja tako Maori na Novi Zelandiji. Pri tem gre očvidno za izraz zadovoljstva in veselja. Grandidier pripoveduje o prebivalcih Madagaskarja, da smatrajo dih in von telesa za emanacijo duše, pozdravljanje z nosom pa za mešanje duš. V resnici je pa šlo pri tem načinu pozdravljanja pravno za magično vprašanje moči. Tudi v starici Grčiji je bil razširjen ta način pozdravljanja v slovo. Agamemnon poljubi celo rodno zemljo, ko se povrne iz trojanske vojne, a Rimljani so smatrali javno pozdravljanje s poljubom za pravo nesrečo, proti kateri je izdal cesar Tiberius poseben odlok. V naslednjem letu so starci pozdravili rojstvo novorjenčka s poljubom. Enako so pozdravljali ljudje tudi svoje goste ob vstopu v hišo. Celo krčmarica je stopila gostu nasproti in ga poljubila. Se v 18. stoletju je bilo v rabi pozdravljanje s poljubom.

Uspeli zbirke starih oblek

Berlin, 12. julija s. Sporočajo, da je zadnja zbirka del 51 milijonov starih oblek v italijanski. Računajo, da bo s tem materialom mogoče izdelati nove oblike za 2 in pol milijona moških ter 2 milijona žensk.

Boginja zaščitnica zakona

Eno najzanimivejših svetišč starega Rima je bilo ono zaščitnice zakonskega življenja. Tej boginji se pripisovalo posebno moč, da je mogla pobroti sprte zakonce in jih spraviti zopet skupaj. Če sta se dva zakonca sprala, ali če sta že dolgo grdo gledala, so jima svetovali se pred pričetkom sod-

nega postopanja za ločitev zakona, naj se zatečeta v svetišče boginje, zaščitnice za- konškega življenja. Pred njenim podobom je moral vsak zakonec, ne da bi ga smel drugi prekiniti počasi in mirno povedati, kaj mu teži srce in kje tiči vzrok, da v zakon- skem življenju ni zadovoljen. Če sta si za- konca teko temeljito olajšala srce in pove- dala vse, kar ju je težilo, sta se navadno že v svetišču ali pa takoj po prihodu do- mov tudi pobotala, tako da ločitev ni bila več potrebna.

Skodelice za solze

V nekaterih krajih Irana imajo pri po- grebih čudno navado. Pred pogrebom dobi- vsak udeleženec skodelico, v katero pre- tresa med pogrebom prelite solze. Ob koncu pogreba pa zvero vse skodelice in zljejo solze skupaj v večjo posodo, ki jo izberče najbližji pokojnikov svojem. Celso prebivalstvo skrbno spravlja posode s solzami. Tudi če se posoda se vedno po- deduje iz pokolenja v pokolenje in velja za svetinjo v spomin na prednike.

Punčke paseče gosi

Nekateri prebivalci Neuen Hofena v Nemčiji so prisli na originalno misel. Ker nimajo časa, da bi sami pasli gosi in pa- zili na nje, so si napravili iz cujn velike punčke in jih posadili na trato k gosom. Če gosi ostanejo lepo zbrane okrog punkč. Celso prebivalstvo jih, če misljijo, da jim preti nevarnost. To so zvedeli tudi ljudje v drugih krajih in začeli na enak način pa- ziti. Seveda je pa vprašanje, kako do gosi smatrali igrače za žive

Radio Ljubljana

TOREK, 14. JULIJA 1942-XX
7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa — poročila v italijansčini. 12.20: Simfonična glasba. 12.40: Koncert terceta sester Stritarjevih. 13.00: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Poročila vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Stjaneč — sodeluje violinist Karlo Rupel. 14.00: Poročila v italijansčini. 17.15: Koncert violinistke Francke Ornek-Rojeve in pianistke Marte Bizjak-Valjalo. 19.30: Poročila v slovenščini. 20.00: Napoved časa — poročila v italijansčini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Opereta glasba v slovenščini. 20.50: Poročila v slovenščini. 21.35: Koncert violinistke Poltronierija sodelovanjem harfista L. Magistrattija. 22.10: Trio Emona. 22.45: Poročila v italijansčini.

SРЕДА, 15. JULIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pisana glasba. 8.00: Napoved časa — poročila v italijansčini. 12.20: Opereta glasba. 12.40: Duet harmonik Malgaj. 13.00: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Poročilo vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Pisana glasba vodil dirigent Gallino. 13.50: Simfonična glasba. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.15: Koncert sopranistke Nade Stritar. 14.45: Poročilo v slovenščini. 17.15: Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta